

Lesmap voor de leerkracht Lou en Lena en de rechten van het kind

1^e en 2^e leerjaar Lager Onderwijs

Beste leerkracht

Fijn dat je interesse hebt in de werking en programma's van Plan België. Wij hopen dat dit lespakket je op weg kan helpen om het thema kinderrechten en het leven van kinderen in het Zuiden in jouw klas te bespreken. Aan de hand van dit lespakket werk je samen met ons aan de bewustmaking van de kinderen uit het 1^e en 2^e leerjaar in België.

Het lespakket "Lou en Lena en de rechten van het kind" bestaat voor de eerste graad uit een lesboekje voor de leerling en een lesmap voor de leerkracht. Lou en Lena nemen de kinderen mee op reis. Aan de hand van vijf korte verhaaltjes komen ze in aanraking met verschillende problemen rond recht op identiteit, gezondheidszorg, onderwijs, bescherming en participatie. Naast dit lespakket biedt Plan België ook lespakketten aan rond andere thema's, telkens voor de 1^e, 2^e en 3^e graad van het lager onderwijs. Je kan ook steeds deelnemen aan ons traject tot kinderrechtschool.

Aarzel zeker niet om de website www.kinderrechtenschool.be te bezoeken en ons te vertellen wat je van onze lespakketten vindt. We wensen je veel plezier in je klas !

Plan België

www.planbelgie.be

www.kinderrechtenschool.be

Lou & Lena

Lou en Lena zijn de sympathieke tweeling van Plan België. Ze begeleiden de leerlingen tijdens hun ontdekkingstocht naar de kinderrechten in het Zuiden. Net als alle kinderen zijn ook Lou en Lena erg nieuwsgierig. Ze stellen vragen en willen hun mening geven. Lou en Lena zijn de ideale gidsen om de leerlingen te begeleiden in hun reis naar de andere kant van de aardbol!

Inhoudstafel

Info vooraf

• Plan België	p. 3
• Mondiale Vorming	p. 4
• Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)	p. 4

Didactische info

• Hoe werken met het lespakket ?	p. 7
• Introductiefiche	p. 11
• Lesfiche 1 : recht op identiteit	p. 12
• Lesfiche 2 : recht op gezondheidszorg	p. 14
• Lesfiche 3 : recht op onderwijs	p. 16
• Lesfiche 4 : recht op bescherming	p. 18
• Lesfiche 5 : recht op participatie	p. 20

Bijlagen

p. 23

Info vooraf

Plan België

Plan België is een onafhankelijke niet-gouvernementele organisatie, lid van de internationale Plan-koepel, die actief is in 69 landen, waarvan 50 van de armste landen van Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Sinds 1983 werken we met en voor de meest kwetsbare kinderen en hun gemeenschap in het Zuiden en gaan we de strijd aan met armoede, onrecht en ongelijkheid.

Samen met onze lokale partners ontwikkelen we kwaliteitsvolle programma's die een grote impact genereren en voor kinderen, zowel meisjes als jongens, een verschil maken op gebied van:

- een goede start in het leven
- toegang tot drinkbaar water en sanitaire voorzieningen
- kwaliteitsvol onderwijs
- bescherming tegen misbruik en geweld
- seksuele gezondheid en preventie tegen hiv/aids
- inspraak in beslissingen die hen aanbelangen
- voorbereiding op noodsituaties
- een behoorlijk inkomen

In België sensibiliseren we het grote publiek, werven we fondsen en zetten we kinderrechten op de agenda van scholen, media en politici.

Samen met jou, dankzij jou, veranderen we de wereld van kinderen in het Zuiden en hun gemeenschap.

Plan België en kinderrechten

In de ontwikkelingslanden is meer dan de helft van de bevolking jonger dan 18 jaar. Het is geweten dat kinderen de grootste slachtoffers zijn van armoede. Hoe kunnen we ervoor zorgen dat kinderen een goede toekomst hebben? Met de toepassing van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) zetten we al grote stappen vooruit.

Dit Verdrag vormt de basis voor alle programma's van Plan, zowel in België als in het Zuiden. Het betreft een actieve aanpak die uitgaat van een rechtenbenadering waarin kinderen een belangrijke rol spelen. Plan werkt namelijk niet alleen voor kinderen, maar ook en vooral met kinderen : zo zijn kinderen volwaardige gesprekspartners in de keuze, planning en uitvoering van de programma's.

Als we het Verdrag van naderbij bekijken kunnen we vier categorieën rechten onderscheiden:

- Recht op **(over)leven** heeft betrekking op de rechten om een menswaardig leven te kunnen leiden (onderdak, voeding, toegang tot medische zorgen...).
- Recht op **ontwikkeling** houdt in dat een kind zich ten volle moet kunnen ontplooiën (onderwijs, vrije tijd, toegang tot informatie, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst...).
- Recht op **bescherming** behoedt minderjarigen tegen misbruik, verwaarlozing en alle vormen van uitbuiting (gewapende conflicten, kinderarbeid, verslavingen, prostitutie...).
- Recht op **participatie** bereidt kinderen voor om een actieve en verantwoordelijke rol op te nemen in hun gemeenschap en hun land (vrije meningsuiting, deelname aan sociale activiteiten, deelname aan concrete projecten voor de gemeenschap...). Kinderen hebben het recht om gehoord te worden omtrent zaken die hen aanbelangen.

Het IVRK zelf maakt dit onderscheid niet. Het wordt echter courant gebruikt omdat het een analytisch kader biedt en het holistische beeld

van de rechten illustreert. De vier categorieën zijn met elkaar verweven en individuele rechten kunnen tot verschillende categorieën behoren. Het recht op onderwijs bijvoorbeeld stelt het kind in staat zich te **ontwikkelen**, maar ook om te **overleven** doordat het kind kennis opdoet over hoe het zich kan beschermen tegen ziektes en doordat onderwijs cruciaal is voor het bestrijden van armoede. Onderwijs helpt kinderen ook om zich te **beschermen** tegen misbruik, geweld, verslavingen, enz. Kinderen verwerven op school tenslotte ook participatieve **competenties** die hen in staat stellen later een actief burgerschap op te nemen en hun stem te laten gelden.

Plan België ijvert dagelijks voor deze rechten. Dit gaat een stap verder dan enkel armoedebestrijding. Alle kinderen wereldwijd moeten dezelfde kansen krijgen, simpelweg omdat ze daar recht op hebben.

Mondiale Vorming

Mondiale Vorming bij Plan België is een combinatie van kinderrechteneducatie en sensibilisering over de problematiek van het Zuiden. We willen hiermee vier prioritaire doelstellingen bereiken bij de kinderen en jongeren in België:

- **Informeren** : kinderen en jongeren in België ontdekken en begrijpen de kinderrechten en maken het verband met de levensomstandigheden van kinderen in het Zuiden;
- **Sensibiliseren** : kinderen en jongeren in België worden op een interactieve manier bewust van het belang van kinderrechten in de wereld en passen solidaire waarden en attitudes toe ;
- **Mobiliseren** : kinderen en jongeren in België respecteren de kinderrechten in hun eigen omgeving en engageren zich in solidaire acties voor kinderen in het Zuiden;
- **Waarborgen** : kinderen en jongeren maken zich de opgedane internationaal solidaire attitudes, competenties en kennis op een duurzame manier eigen.

De aanpak van kinderrechten op school

De Partners voor Kinderrechtenscholen, waartoe ook Plan België behoort, hanteren vier manieren om met kinderrechteneducatie op school aan de slag te gaan. Meer informatie vind je op de website kinderrechtenschool.be.

In Het Krekelboek¹ vind je nog heel wat tips over hoe je dit thema aanbrengt.

Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK)

Het IVRK is een ambitieus document dat de verplichtingen die de staten hebben ten opzichte van kinderen, definieert. Dit vanaf hun geboorte tot hun meerderjarigheid². Het Verdrag telt 54 artikels die ingedeeld zijn in 3 delen: het eerste deel behandelt alle rechten van het kind (art. 1-41), het tweede deel herneemt de realisatie van het Verdrag (art. 42-45) en het derde deel behandelt de implementatie van het Verdrag (art. 46-54).

Het IVRK volgt de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens (1948) en de Verklaring van de Rechten van het Kind (1959) op. Het is gebaseerd op verschillende sleutelprincipes: non-discriminatie (alle rechten zijn van toepassing op alle kinderen zonder uitzondering), bijzondere aandacht voor het kind (welzijn van het kind is de prioriteit in alle beslissingen die hen aangaan), het levensbehoud en de ontwikkeling van het kind en het rekening houden met hun mening.

Op 20 november 1989 keurde de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties unaniem het IVRK goed. Het IVRK is de tekst die wereldwijd het meest erkend is: meer bepaald 192 landen³ hebben het Verdrag geratificeerd. Dat betekent dat het Verdrag kracht van wet heeft, maar het wordt

nog vaak beschouwd als een gewone verklaring, een morele code, zonder dwingende juridische waarde. Nochtans is het dankzij het Verdrag dat vele landen hun nationale wetgeving aangepast hebben, vooral in het kader van onderwijs, werk, discriminatie en kinderprostitutie.

Om de 5 jaar moet België, met alle landen die het Verdrag ondertekend hebben, een rapport over de situatie van de kinderrechten binnen het land overbrengen aan het Comité van de Rechten van het Kind in Genève. Dit Comité heeft als taak om toe te zien of het Verdrag wereldwijd gerespecteerd wordt en om de richtlijnen te interpreteren. Het Comité geeft de verschillende landen aanbevelingen om bepaalde punten te verbeteren.

In bijlage vind je een duidelijk overzicht van de artikels uit het Verdrag. Zo kan je de rechten gemakkelijk terugvinden. De volledige versie van het IVRK kan je downloaden op onze site: www.planbelgie.be.

Waarom onze leerlingen iets bijbrengen rond kinderrechten ?

Vandaag de dag is het Verdrag inzake de Rechten van het Kind nog steeds vrij onbekend en wordt het nog vaak verkeerd geïnterpreteerd. Door kinderen in contact te brengen met hun rechten, voelen ze zich hier meer bij betrokken. We overstijgen hierbij de dikwijls gehoorde discussie dat er tegenover rechten ook plichten bestaan.

Voor het kind is het leren van de rechten ook leren om zich als een verantwoordelijke wereldburger te gedragen. Alle kinderen hebben dezelfde rechten. Het IVRK kan in de klas een uitstekend kader vormen om na te denken over respect voor zichzelf en voor anderen, universele gelijkwaardigheid, verschillende ideeën over kinderrechten, preventie tegen geweld, bewustwording van onaanvaardbare situaties waarin sommige kinderen leven door het niet-respecteren van hun rechten...

Plan België is van mening dat vorming rond de rechten van kinderen van groot belang is. Dit kan transversaal en vakoverschrijdend zijn gedurende de schoolloopbaan van de leerlingen.

1/ Bron : Wereldwerkplaats vzw en Vormen vzw, Het KREKELboek, ideeënboek voor kinderrechteneducatie in kleuter- en lager onderwijs, 2008

2/ Tot 18 jaar in België. In landen waar meerderjarigheid eerder wordt toegekend, is dit vroeger.

3/ De enige landen die het IVRK niet geratificeerd hebben zijn Somalië, dat geen politieke en juridische instellingen bezit die dit toestaan, en de Verenigde Staten, die van mening zijn dat de richtlijnen van het Verdrag niet stroken met de principes van het ouderlijke gezag en omwille van hun soevereiniteit (bijvoorbeeld dat een minderjarige niet veroordeeld mag worden tot de doodstraf).

Kinderrechten in België

Ook kinderen en jongeren in België hebben rechten. Het Kinderrechtencommissariaat, opgericht door het Vlaams Parlement, verdedigt de rechten en belangen van kinderen en jongeren in Vlaanderen. Het geeft advies aan het beleid en de Klachtenlijn onderzoekt kinderrechtenschendingen. Je kan terecht bij de Klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat als je botst op onrecht tegenover kinderen en jongeren, zowel in de praktijk als in regelgeving. Klachten kunnen gaan over overheidsdiensten of -instanties van onderwijs, gezondheidszorg, jeugdhulp, wonen, justitie, asiel, media, verkeer, openbaar vervoer, milieu, sport, jeugdwerk, politie, kinderopvang, arbeid, cultuur,... De Klachtenlijn luistert naar alle partijen, onderzoekt en bemiddelt.

**Klachtenlijn van
het Kinderrechtencommissariaat**
Leuvensesteenweg 86
1000 Brussel
Tel. : 0800/ 20 808
E-mail : klachtenlijn@kinderrechten.be
www.kinderrechten.be

Links en nuttige info

WEBSITES

- www.planbelgie.be (site van Plan België)
- www.kinderrechtenschool.be (site van Partners voor Kinderrechtenscholen, gericht aan leerkrachten)
- www.kinderrechtencommissariaat.be (site van het Kinderrechtencommissariaat)
- www.kinderrechteneducatie.be (overzicht van educatief materiaal rond kinderrechten)
- www.vormen.org (educatief materiaal rond kinder- en mensenrechteneducatie)
- www.kinderrechtswinkel.be (informatie rond kinderrechten in België)

BOEKEN

- Wereldwerkplaats vzw en Vormen vzw, Het KREKELboek, ideeënboek voor KinderRechtenEducatie in Kleuter- en Lager onderwijs, 2008
- Thea Dubelaar, De reus van Teus, De Eenhoorn, 2009
- Rindert Kromhout, Grote helden: voorleesverhalen, Leopold, 2009

Didactische info

Hoe werken met het lespakket ?

Kinderrechteneducatie en de eindtermen

Kinderrechteneducatie past binnen het opvoeden tot wereldburgerschap en schrijft zich in binnen de eindtermen van het Vlaamstalig onderwijs. De kinderrechten staan zelfs letterlijk omschreven in één van de eindtermen van wereldoriëntatie (zie kader op p. 8-9). Met kinderrechteneducatie wordt ook aan heel wat sociale vaardigheden gewerkt zoals het respecteren van en het kennismaken met elkaar, samen leven, solidariteit met het Zuiden, maar ook zelfkennis en zelfvertrouwen komen aan bod.

Met kinderrechteneducatie werk je automatisch aan heel wat eindtermen, ook binnen andere leergebieden, zoals het kader op p8-9 illustreert. Deze lijst is niet exhaustief. Er zijn nog heel wat andere eindtermen die (onrechtstreeks) aan bod komen.

	Introductie (eerste indrukken)	Activiteit 1 : Recht op identiteit (Obi)	Activiteit 2 : Recht op gezondheid (Sema)	Activiteit 3 : Recht op onderwijs (Sira)	Activiteit 4 : Recht op bescherming (Mai)	Activiteit 5 : recht op participatie (Fabio)
Leergebied Wereldoriëntatie – Maatschappij						
Sociaal – economische verschijnselen:						
De leerlingen kunnen illustreren dat welvaart zowel over de verschillende landen in de wereld als in België ongelijk verdeeld is. (4.4)						
Sociaal – culturele verschijnselen:						
De leerlingen kunnen er in hun omgang met leeftijdsgenoten op discrete wijze rekening mee houden dat niet alle kinderen in hetzelfde type gezin wonen als zijzelf. (4.7)						
De leerlingen kunnen illustreren dat verschillende sociale en culturele groepen verschillende waarden en normen bezitten. (4.8)						
Politieke en juridische verschijnselen:						
De leerlingen kunnen het belang illustreren van de fundamentele Rechten van de Mens en de Rechten van het Kind. Ze zien daarbij in dat de rechten en plichten complementair zijn. (4.13)						
De leerlingen kunnen illustreren op welke wijze internationale organisaties ernaar streven om het welzijn en/of de vrede in de wereld te bevorderen. (4.15)						
Leergebiedoverschrijdend: Sociale vaardigheden						
De leerlingen kunnen zich op een assertieve wijze voorstellen. (1.1)						
De leerlingen kunnen in omgang met anderen respect en waardering opbrengen (1.2)						
De leerlingen kunnen zorg opbrengen voor iets of iemand anders. (1.3)						
De leerlingen kunnen bij groepstaken leiding geven en onder leiding van een medeleerling meewerken. (1.5)						
De leerlingen kunnen kritisch zijn en een eigen mening formuleren. (1.6)						
Domein samenwerking: De leerlingen kunnen samenwerken met anderen, zonder onderscheid van sociale achtergrond, geslacht of etnische origine.						

	Introductie (eerste indrukken)	Activiteit 1 : Recht op identiteit (Obi)	Activiteit 2 : Recht op gezondheid (Sema)	Activiteit 3 : Recht op onderwijs (Sira)	Activiteit 4 : Recht op bescherming (Mai)	Activiteit 5 : recht op participatie (Fabio)
Leergebied Nederlands						
Luisteren : De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, de informatie beoordelen die voorkomt in :						
een discussie met bekende leeftijdgenoten. (1.8)						
een gesprek met bekende leeftijdgenoten. (1.9)						
een door leeftijdgenoten geformuleerde oproep. (1.10)						
Sprek en : De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) het gepaste taalregister hanteren als ze op basis van vergelijking, hetzij met hun eigen mening, hetzij met andere bronnen:						
in een gesprek kritisch reageren op de vragen en opmerkingen van bekende volwassenen. (2.9)						
tijdens een discussie met bekende volwassenen over een behandeld onderwerp passende argumenten naar voren brengen. (2.10)						
Lezen De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = beoordelen) op basis van, hetzij de eigen mening, hetzij informatie uit andere bronnen, informatie beoordelen die voorkomt in : verschil-lende voor hen bestemde brieven of uitnodigingen. (3.6)						
Schrijven De leerlingen kunnen (verwerkingsniveau = structureren): voor een gekend persoon een verslag schrijven van een verhaal, een gebeurtenis, een informatieve tekst. (4.4)						
schriftelijk antwoorden op vragen over verwerkte inhouden. (4.6)						
Schrijven Schrijven : De leerlingen ontwikkelen bij het realiseren van de eindtermen voor spreken, luisteren, lezen en schrijven de volgende attitudes :						
• luister-, spreek-, lees- en schrijfbereidheid • plezier in luisteren, spreken, lezen en schrijven • bereidheid tot nadenken over het eigen luister-, spreek-, lees- en schrijfgedrag • bereidheid tot het naleven van luister-, spreek-, lees- en schrijfconventies weerbaarheid						

Algemene doelstellingen

Na het werken met het lespakket “kinderrechten”:

- hebben de leerlingen een concreter beeld over het leven van kinderen in het Zuiden;
- weten de leerlingen dat alle kinderen wereldwijd dezelfde rechten hebben en kunnen ze enkele van deze rechten opnoemen;
- zijn de leerlingen zich bewust van de gelijkenissen en verschillen tussen kinderen in België en kinderen in het Zuiden;
- voelen de leerlingen zich verbonden met deze kinderen en hebben ze begrip voor de problemen die er zijn;
- zijn de leerlingen meer gemotiveerd om zich voor een solidaire actie in te zetten.

Het lespakket “Kinderrechten”

Het lespakket “Kinderrechten” voor de 1e graad bestaat uit een prentenboek voor elke leerling en een lesmap voor de leerkracht. Het boekje voor de leerlingen bevat vijf korte brieven van kinderen en van Lou en Lena, gerangschikt volgens stijgende moeilijkheidsgraad. Na ieder verhaal werken de leerlingen rond een fundamenteel thema en één of meerdere rechten. Deze brieven vind je ook in bijlage. Je kan ze uitscheuren en in enveloppes steken om ze samen met de kinderen te ontdekken.

Rode draad: de kinderrechtenhoek

Naast de activiteiten, kan je een kinderrechtenhoek inrichten (Wereldwerkplaats vzw en Vormen vzw, Het KREKELboek, 2008). Deze hoek in de klas kan je vullen met boeken, spelletjes, prenten, tekeningen van de leerlingen enz. over het thema kinderrechten. Bouw de hoek samen met de kinderen verder uit in de loop van de activiteiten.

De lesfiches

In deze leerkrachtenlesmap vind je een introductiefiche en vijf lesfiches die verschillende pistes voorleggen om het leerlingenboekje in de klas te gebruiken. Op elke lesfiche worden volgende onderdelen weergegeven:

- praktische informatie (leerdoelen, tijdsduur van de activiteit, materiaal en voorbereiding);
- achtergrondinformatie bij het thema;
- didactische info bij het verloop van de activiteit.

Naast deze lesfiches vind je ook andere lesideeën en spelletjes rond de kinderrechten terug. Je kan ook werken rond de illustraties die zich in bijlage bevinden.

Introductiefiche

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De kinderen maken kennis met Lou en Lena die hen doorheen de lesactiviteiten zullen begeleiden.
- De kinderen uiten hun eerste indrukken en voorkennis over de kinderrechten.

Tijdsduur : 20 minuten

Verloop van de activiteit

Eerste indrukken

Organiseer een mondelinge brainstorming over kinderrechten. Laat de kinderen aan het woord, vraag hen waaraan ze denken bij dat woord. Afhankelijk van het niveau van de leerlingen, kan je dit op het bord noteren.

Het boekje

Stel het boekje voor: aan de hand van brieven van kinderen uit alle windstreken maken de leerlingen kennis met bepaalde kinderrechten en met de landen in het Zuiden.

De kinderrechtenhoek

Geef de leerlingen uitleg bij het project dat je geleidelijk aan opbouwt: een kinderrechtenhoek in de klas. Ze vinden er spelletjes, prenten, verhalen, documenten over kinderrechten... Is er voldoende ruimte, dan kan je een plaatsje voorzien voor de tekeningen en andere werkjes van de leerlingen over kinderrechten.

Alternatief: maak samen een portfolio met spelletjes, activiteiten, verhalen... dat de leerlingen kunnen inkijken.

Lesfiche 1

Recht op een identiteit : Obi

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen begrijpen het woord identiteit en wat dit inhoudt.
- De leerlingen denken na over de problematiek gelinkt aan identiteit.
- De leerlingen weten dat ieder kind recht heeft op een identiteit.

Tijdsduur : 2 x 30 à 40 minuten

Materiaal en voorbereiding :

- Wereldkaart
- Fiche “Een nieuw kind” (bijlage 3 p.27)
- Boek of afbeeldingen met vlaggen van de verschillende landen
- Identiteitskaart van een kind en een volwassene

Achtergrondinformatie bij het thema

Identiteit is een complex begrip. Er bestaan diverse definities vanuit verschillende studierichtingen en door verschillende academici. De identiteit van een individu bestaat uit meerdere identiteiten. Doorgaans worden twee aspecten tegenover elkaar gezet: de persoonlijke identiteit en de sociale identiteit. Bepaalde aspecten zijn persoonsgebonden en verschillen van mens tot mens (persoonlijke identiteit), terwijl meerdere individuen van dezelfde groep bepaalde aspecten gemeenschappelijk hebben (sociale identiteit). De identiteit ontwikkelt zich mee met het leven van een persoon en wordt bepaald door het gezin, de school, de buitenschoolse activiteiten... door interactie, onderwijs of ook door het zelfbeeld dat door onze omgeving wordt gereflecteerd.

Het recht op een identiteit is een basisrecht. Een naam en nationaliteit hebben, officieel erkend worden, weten wie je ouders en familie zijn, zijn aspecten die ervoor zorgen dat een kind bestaat. Nochtans wordt geschat dat meer dan één op drie kinderen (ongeveer 51 miljoen kinderen per jaar) niet geregistreerd wordt bij de geboorte. Deze ‘onzichtbare’ kinderen, dit wil zeggen kinderen zonder enig statuut, hebben geen toegang tot gezondheidszorg, noch tot onderwijs en ze kunnen zeer moeilijk beschermd worden tegen allerlei vormen van uitbuiting.

Plan organiseert regelmatig sensibiliseringsacties en campagnes die pleiten voor geboorteregistratie.

Verloop van de activiteit

De brief

Lees samen met de kinderen de brief van Lou, Lena en Obi. Bespreek in groep. Welke vragen stellen de leerlingen zich ?

Eerste indrukken

De kinderen moeten de woorden omcirkelen die volgens hen elementen zijn van een identiteit en vervolgens deze van identiteitspapieren. De identiteit verwijst naar wie een bepaald persoon is, op persoonlijk en sociaal vlak.

Op de identiteitspapieren vinden we de “officiële” identiteit, door de wet erkend. De woorden die de leerlingen moeten aanduiden voor identiteit zijn: mijn naam – mijn voornaam – mijn land – mijn nationaliteit – mijn persoonlijkheid. Voor de identiteitspapieren zijn dit: de naam – de voornaam – de geboortedatum – de nationaliteit

Kom op het einde van de activiteiten over identiteit terug op deze oefening en vraag de leerlingen wat ze bijgeleerd hebben.

Bedenk zelf een personage!

Vraag de leerlingen om in groepjes van twee of vier een personage te bedenken aan de hand van het silhouet (bijlage 3, p. 27). Ze stellen hun personage daarna aan de anderen voor. Met de hele groep zoek je uit wat maakt dat iemand bestaat en bespreek je ook de elementen van het begrip identiteit (bijvoorbeeld door de personages of foto’s van kinderen met elkaar te vergelijken).

Leg het verschil uit tussen de aspecten die we met anderen gemeenschappelijk hebben en de meer persoonlijke elementen van onze identiteit, zoals onze lichamelijke kenmerken, onze voorkeuren enz.

Mijn voornaam

Een voornaam wordt niet zomaar gekozen. Vele voornamen hebben een betekenis. Kennen de leerlingen de betekenis van hun voornaam? En wat als ze een jongen/ een meisje waren geweest? Welke naam hadden hun ouders dan gekozen? Vinden ze hun voornaam mooi? Kennen ze iemand met dezelfde voornaam? Hebben hun ouders hen verteld waarom ze net die naam gekozen hebben?...

Interculturaliteit in mijn klas

Wat verstaan de leerlingen onder “identiteit”? Leg hen uit dat dit ervoor zorgt dat we allemaal anders zijn, dat onze identiteit ons linkt aan onze familie (denk maar aan onze naam, onze nationaliteit). Onze identiteit is het officiële bewijs dat we bestaan.

Zijn er verschillende nationaliteiten in de klas? Laat de leerlingen het begrip “nationaliteit” omschrijven. Is dit gelinkt aan de plaats waar men geboren is? Welke landen worden genoemd bij het overlopen van de afkomst van de leerlingen? En welke talen? Laat hen nadenken over de manier waarop wij op een aangename manier kunnen samenleven ondanks het feit dat we allemaal verschillend zijn.

Bespreek met de leerlingen tot welke groep/cultuur zij behoren. Iedereen is verschillend, maar sommigen hebben eigenschappen die gemeenschappelijk zijn of delen dezelfde cultuur. Creëer met de leerlingen een slinger met de vlaggen van de landen/culturen aanwezig in de klas als symbool van diversiteit. Elke leerling tekent zijn/haar eigen vlag.

Idee

Werken rond identiteit geeft een insteek naar de registratie van mensen (je kan bv. identiteitskaarten analyseren) maar ook naar de verschillende culturen. De leerlingen kunnen hun eigen cultuur aan de rest van de klas voorstellen. Dit biedt je ook de gelegenheid om rond de gewoontes in hun gezin te werken. Wat doen ze bij hen thuis? Wat doen ze tijdens feesten, in het weekend...? Wat weten ze over de nationale gerechten van hun land?

“?”

Dit is een klein woordenboekje waar leerlingen eenvoudige verklaringen vinden voor de schuingedrukte woorden uit hun prentenboek. Vertel hen dat ze dit woordenboekje zelf mogen raadplegen.

Ons recht

Help de leerlingen de woorden in het vet te vervullen: “Elk kind heeft recht op een naam en een identiteit !”

Leg uit dat elk kind fundamentele rechten heeft die wereldwijd moeten gerespecteerd worden door iedereen. Vertel ook dat elk kind het recht heeft om te bestaan, en dus recht heeft op een eigen **naam** en een **identiteit**.

Bijkomende activiteit

Wat staat er op een identiteitskaart ?

Om deze vraag te beantwoorden is het aan te raden om een identiteitskaart mee te brengen van een kind en van een volwassene. Weten de leerlingen van wie die kaarten zijn? Hebben ze hun eigen kaart al gezien? Wat staat erop? Waarvoor dient dit? Wanneer heeft men dit nodig? Wie “maakt” deze kaarten? Wat gebeurt er als iemand zijn identiteitskaart verliest? Zijn er mensen die geen identiteitskaart hebben?...

Lesfiche 2

Recht op gezondheidszorg : Sema

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen leren dat ieder kind recht heeft op gezondheidszorg.
- De leerlingen denken na over de problematiek in de wereld gelinkt aan gezondheid.

Tijdsduur : 2 x 30 à 40 minuten

Materiaal en voorbereiding :

- Kopieën van de illustraties “S.O.S. Zieke kinderen” (zie bijlage 4 p.28-29)

Achtergrondinformatie bij het thema

Aan de hand van het verhaal van Nour wordt het onderwerp gezondheidszorg en de toegang tot medische zorgen aangesneden. Het merendeel van de ziektes wereldwijd worden veroorzaakt door een gebrek aan drinkbaar water of door slechte hygiënische omstandigheden. Malaria is een schrijnend voorbeeld aangezien jaarlijks één miljoen kinderen onder de 5 jaar sterven aan deze ziekte. Kinderen onder de 5 jaar vormen de meest kwetsbare groep. Malaria vormt de vierde voornaamste doodsoorzaak bij jonge kinderen wereldwijd. Ondervoeding verhoogt het risico op overlijden.

De Internationale Plan-koepel leidt experts en vrijwilligers op in gezondheidszorg. In 2012 hebben 19.974 gemeenschappen kunnen genieten van deze ondersteuning. De programma's focussen op immuniteit, voeding van kinderen en het promoten van de hygiëne.

Verloop van de activiteit

De brief

Lees samen met de kinderen de brief van Sema. Bespreek in groep: wie was ziek? Hoe kwam dit? Hoe hebben de leerlingen het verhaal begrepen? Welke vragen stellen ze zich? Hoe zal het verhaal volgens hen aflopen?

Eerste indrukken

Door middel van het stellen van vragen kunnen kinderen zich inleven in het thema : ze hebben ongetwijfeld eigen ervaringen rond ziek zijn. Peil naar de voorkennis van de leerlingen rond zieke kinderen, verzorging, ziekten...

Zet hen ook aan om na te denken over verschillende manieren om ziektes te genezen: dokters, medicijnen, ziekenhuizen... In het Zuiden vormt de toegang tot degelijke gezondheidszorg vaak een probleem: hoe stellen de leerlingen zich deze situatie voor? Waarom zou een baby of een kind van hun leeftijd in Burkina Faso of elders niet verzorgd worden zoals zij zelf verzorgd worden?

S.O.S. Zieke kinderen

Elke groep krijgt een afbeelding die met ziektes en/of gezondheidszorg te maken heeft (bijlage 4, p.28-29). Ze bekijken de afbeelding, analyseren die, leggen de situatie uit en stellen een oplossing voor. Laat hen nadenken over de elementen die ze moeten identificeren (de toestand, de symptomen, de verzorging, de preventie). Daarna stelt elke groep de toestand en een oplossing voor.

Malaria

Lees samen het korte tekstje. Malaria bestaat niet in België. Maar wereldwijd maakt deze parasitaire ziekte de meeste slachtoffers. De mug die deze ziekte voortbrengt is aanwezig in alle warme en vochtige gebieden in Afrika, Centraal-Amerika, Zuid-Amerika en Zuidoost-Azië. Symptomen zijn: rillingen, koorts, slapheid, spier- en spijsverteringsstoornissen.

Het is een dodelijke ziekte, vooral bij kinderen en oudere of verzwakte mensen. Zwangere vrouwen kunnen de ziekte doorgeven aan hun baby. Er bestaat geen vaccin tegen malaria, enkel antimalariabehandelingen.

Het beste preventiemiddel is zichzelf beschermen tegen muggen (slapen onder muskietennetten doordrenkt met een verdelgend middel) en het vernietigen van de broeihaarden van de parasieten.

En om je te beschermen?

Lees de onderstaande beschrijving voor aan de leerlingen. De leerlingen luisteren aandachtig en duiden het te vinden voorwerp (het muskietennet) in kleur aan. Leg de kinderen daarna uit dat de muskietennetten uitgedeeld worden in gezondheidscentra (kleiner dan een ziekenhuis en doorgaans met een beperkte uitrusting), bij zwangerschapsconsultaties of vaccinatiecampagnes. In Burkina Faso kwam Plan België met het idee om netten uit te delen aan moeders die hun kind lieten registreren... Twee vliegen in één klap.

Voor te lezen tekst:

Wat ben ik?

Ik bescherm mensen tegen muggenbeten.

Ik ben licht en soepel. Je kan me gemakkelijk verplaatsen.

Ik besta in verschillende kleuren.

Bovenal lijk ik op een visnet, maar ik heb piepkleine gaatjes (zodat de muggen er niet door kunnen).

“?”

Enkele belangrijke woorden worden hier uitgelegd.

Ons recht

Help de leerlingen de woorden in het vet aan te vullen “Elk kind heeft het recht om **gezond** te zijn!”

Vertel hen dat het recht op gezondheidszorg inhoudt dat je het recht hebt om verzorgd te worden wanneer je ziek bent, maar ook dat je voldoende en gevarieerd eet en toegang hebt tot drinkbaar water.

Lesfiche 3

Recht op onderwijs : Sira

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen leren dat ieder kind recht heeft op onderwijs.
- De leerlingen zijn zich bewust van het belang om naar school te gaan.
- De leerlingen ontdekken verschillende redenen waarom vooral meisjes niet de kans krijgen naar school te gaan.

Tijdsduur : 2 x 30 à 40 minuten

Achtergrondinformatie bij het thema

Ook al daalt het aantal ongeschoolde kinderen overal ter wereld, zijn er in 2011 nog steeds 126 miljoen kinderen die volgens UNESCO niet naar school gaan, waarvan er 57,3 miljoen kinderen niet ingeschreven zijn in het basisonderwijs. Met elk jaar onderwijs stijgt het potentiële inkomen van het kind eens het volwassen is. Daarenboven doet onderwijs ook de kansen op overleven en gezondheid toenemen. Maar er bestaan verschillende obstakels die er voor zorgen dat vele kinderen niet naar school kunnen: de kosten, de taal- en culturele barrières, de afstand, de specifieke behoeften van bepaalde kinderen...

Er wordt vooruitgang geboekt. De mogelijkheden tot kinderopvang stijgen, maar deze diensten zijn niet altijd goed voorzien. Kleine kinderen blijven vaak bij een oudere zus, waardoor zij zelf niet naar school kan gaan.

Om dit fenomeen te bestrijden, investeert Plan in verschillende geïntegreerde programma's: bijvoorbeeld het creëren van opvangmogelijkheden voor kleine kinderen zodat ze al op jonge leeftijd kennis maken met school en dat hun oudere zussen de kans krijgen om naar de basisschool te gaan. Plan begeleidt ook acties tegen de discriminatie van meisjes om naar school te gaan⁵.

4/ UNESCO, Rapport mondial de suivi sur l'éducation pour tous, 2012
5/ Zie hiervoor de campagne "Alle meisjes naar school!" en de publicaties op www.planbelgie.be

Verloop van de activiteit

Eerste indrukken

Vraag de leerlingen om een tekening te maken van wat meisjes moeten doen in plaats van naar school te gaan. Laat ze hun tekening aan de rest van de klas uitleggen. Na de activiteiten kom je op hun aanvankelijke ideeën terug: bespreek wat ze denken na de activiteiten, wat ze geleerd hebben, hoe hun perceptie veranderd is...

De brief en bespreking

Lees samen met de kinderen de brief van Sira.

Bespreek samen het verhaal waarbij je hen de mogelijkheid laat de link te maken met zichzelf : hoe ziet het leven van Sira eruit? Wat doet ze allemaal op een dag? Wat denken de leerlingen over haar situatie? Wat zal er veranderen in haar leven? Waarom is deze verandering belangrijk? Beantwoord ook de andere vragen uit het leerlingenlesboekje. Zo kunnen de leerlingen de link leggen tussen hun eigen situatie en die van Sira. Daarna kan je de discussie verder zetten: kunnen de leerlingen zich herinneren waar zij vroeger opgevangen werden voor ze naar de basisschool gingen? Hebben ze een klein broertje of zusje dat naar de crèche gaat, bij een onthaalmoeder of naar de kleuterschool? Denken ze dat hun situatie vergelijkbaar is met de situatie in het Zuiden? Waarom moet Sira voor haar kleine zusjes zorgen en niet één van haar oudere broers? Dit is een typisch vrouwelijke taak in deze landen net zoals alles wat met het huishouden te maken heeft.

Na school...

Laat de leerlingen een "meisje" tekenen naast de taken voor een meisje en een "jongen" naast de taken voor een jongen. Eerst tekenen de leerlingen in de eerste kolom zonder de bijhorende afbeelding te observeren. Daarna observeren de leerlingen de afbeelding en tekenen ze opnieuw, maar dan in de tweede kolom. Volgens de traditie kunnen de taken van een meisje zoals Sira de volgende zijn : water halen, eten klaarmaken en voor de jongere zusjes zorgen. Een jongen, bijvoorbeeld haar broer, zal zich bezighouden met hout zoeken en spelen. Er kunnen er ook nog andere taken zijn natuurlijk bijvoorbeeld op het land werken, het vee hoeden, producten verkopen op de markt... Dit voorbeeld dient vooral als illustratie om de ongelijkheid tussen jongens en meisjes aan te duiden, omdat het werk dat de meisjes thuis moeten doen vaak de reden is dat ze niet naar school gaan.

Hoe denken de leerlingen hierover? En wat doen zij na schooltijd? Pas op dat je hier geen stereotype beeldvorming versterkt!

De school

Bespreek in groep met de leerlingen: wat is het nut van onderwijs? Wat leer je op school? Wat zou er gebeuren moest school niet bestaan? Gaan de leerlingen altijd graag

naar school, soms of helemaal niet? Waarom? Waarom is school even belangrijk voor meisjes?

Kwaliteitsonderwijs

Toon de foto's aan de leerlingen en laat hen opnoemen wat essentieel is in het onderwijs. Wat is er onmisbaar om goed te leren? Lokalen, materiaal, leerkrachten, niet te veel leerlingen per klas... Vraag de kinderen vervolgens om de ogen te sluiten en zich een school voor te stellen met de elementen die tijdens de bespreking genoemd werden. Is alles aanwezig in die school? Welke elementen zijn essentieel voor een goed onderwijs? Begeleid hen bij hun voorstelling van die school.

Daarna volgt een groepsbespreking waarbij je naar hun gevoelens en ervaringen vraagt. Wat vinden de leerlingen leuk aan hun school? Wat maakt dat ze een fijne school hebben? Welke zijn volgens hen de verschillen met scholen in het Zuiden? Er is minder materiaal beschikbaar, het onderwijs is van lage kwaliteit, er zijn veel leerlingen in de klas en daarom kan niet iedereen meedoen, soms ligt de school op een grote afstand van hun huis enz. Daarom investeert Plan ook in de opleiding van leerkrachten en in de verbetering van schoolprogramma's.

Verzin het vervolg !

Laat de leerlingen individueel of klassikaal een einde bedenken voor de zin. Welke reden halen zij aan voor het belang van onderwijs voor meisjes in het Zuiden?

Variant

Doe een 'volwassenendictee', waarbij het kind de leerkracht dicteert wat die moet schrijven. Deze activiteit kan als synthese dienen.

"?"

Enkele belangrijke woorden worden hier uitgelegd.

Ons recht

Help de leerlingen de woorden in het vet te vervullen :
"Elk kind heeft het recht om naar **school** te gaan !"

Er mag een kind niets in de weg staan om naar school te gaan, want dit is zijn of haar recht. Noch het feit een meisje te zijn, noch de verplichting om te werken... Laat de leerlingen nog eens nadenken over het verhaal, kunnen zij een oplossing bedenken voor dit probleem?

Lesfiche 4

Recht op bescherming : Mai

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen leren dat ieder kind recht heeft op bescherming.
- De leerlingen reflecteren over het recht op bescherming en over specifieke situaties waar kinderen extra dienen beschermd te worden.

Tijdsduur : 2 x 30 à 40 minuten

Materiaal en voorbereiding :

- Een dobbelsteen en de spelkaarten “ Een hand om te beschermen “ (bijlage 5 p.30-33)
- Kranten of tijdschriften
- Grote bladen of affiches
- Schaar, lijm
- Wereldkaart

Basisinformatie over het thema

Alle kinderen hebben het recht om beschermd te worden tegen mishandeling en lichamelijk, seksueel en verbaal geweld. Kinderen zijn kwetsbaarder omdat ze nog jong zijn. Sommige kinderen zijn een gemakkelijk doelwit, zoals kinderen met een handicap, van een etnische minderheid, straatkinderen, analfabeten, meisjes... Die kwetsbare kinderen en gevaarlijke toestanden komen in verschillende artikelen van het IVRK aan bod. Het gaat meer bepaald om oorlog, mishandeling, drugs, kinderhandel, kinderarbeid, armoede, marteling en gevangenschap of ook vluchtelingenschap.

De internationale Plan-koepel beheert diverse programma's om kinderen te beschermen tegen alle vormen van geweld. Dankzij de koepel konden bijna 150.000 leden van gemeenschappen een opleiding over kinderbescherming volgen. Voor etnische minderheden, bijvoorbeeld, worden programma's voor de ontwikkeling van centra voor jonge kinderen opgezet. Die centra zorgen er onder meer voor dat kinderen niet uit het onderwijs worden uitgesloten. Een ander voorbeeld: Plan België en een andere vereniging uit Benin werken aan een programma tegen kinderhandel in die streek. Ondertussen konden al 15.000 kinderen op de steun van dit programma rekenen. Voor een oplossing op lange termijn zet Plan in op voorlichting en bewustmaking rond kinderrechten en kinderbescherming en werkt daarvoor nauw samen met de kinderen van de gemeenschappen en hun families.

Verloop van de activiteit

Eerste indrukken

Vraag de leerlingen wat “bescherming” voor hen betekent. Hoe ervaren zij “beschermd worden”? Wie moet er beschermd worden? Waartegen? Bespreek hun oorspronkelijke opvattingen opnieuw na de activiteiten. Wat is er veranderd in hun ideeën? Wat klopte er niet of niet helemaal? Wat hebben ze geleerd?

De brief en bespreking

Lees de brief van Mai samen met de leerlingen. Bespreek de brief: wat vinden ze ervan? Wat hebben ze van de brief begrepen? Waaraan doet hen dat denken?

Rode hand

Dit is het logo van de internationale Coalitie tegen het gebruik van Kindsoldaten. Deze stap dient om uit te leggen wat een symbool is en specifiek hier een symbool voor bescherming. Laat de leerlingen het logo uitleggen: wat symboliseert de hand? Een hand om “stop” te zeggen, rood voor het verbod of bloed... In het midden van de hand staat een wit mannetje dat een wapen vasthoudt: een kindsoldaat.

Spel: een beschermende hand

Kinderen hebben rechten, waaronder het recht op bescherming. Via dit spel ontdekken ze beschermingsgerelateerde rechten en denken ze erover na. Bedoeling is dat elke groep van maximaal 4 leerlingen ten minste één volledige hand verzamelt. Een hand bestaat uit 5 stuks die ze kunnen verdienen met het beantwoorden van vragen (vraagkaarten en uitdagingen uitknippen uit bijlage 5, p.30-33). De groepen bedenken dan een letterwoord voor de zaken die ze een “stop” willen toeroepen in verband met het recht op bescherming.

Verloop: elke groep gooit om beurten de dobbelsteen. Het cijfer verwijst naar de stapel waaruit ze een kaart moeten trekken. Vervolgens lees je de vraag voor. Alle groepen moeten antwoorden. Ze schrijven dat antwoord op of antwoorden mondeling, binnen de groep. Daarna maken alle groepen hun antwoord hardop bekend, zodra iedereen een antwoord gevonden heeft. Voor Pictionary en Mime is er slechts één leerling uit de groep (die met de dobbelsteen aan de beurt is) die een tekening maakt of uitbeeldt voor alle groepen.

Aan het einde van het spel bespreek je de vragen die de leerlingen eventueel nog hebben, welk gevaar ze zelf ooit meemaakten, hoe ze beschermd werden, wat ze van het spel vonden...

Geweld op school

Geweld is niet altijd “ver van mijn bed” en kan verschillende vormen aannemen. Vraag de leerlingen hoe het staat met geweld op en buiten school. Hoe ervaren zij geweld? Hoe staan ze er tegenover? Wat zouden ze willen veranderen? Let erop dat ze het onderscheid maken tussen fysiek en verbaal geweld. Fiche 5 met de titel “Geweld” biedt je de gelegenheid om nog verder op de vragen in te gaan.

Vraag om bescherming

Vraag de leerlingen in welke situaties kinderen beschermd moeten worden en welke kinderen bovenal bescherming nodig hebben. In kleine groepjes knippen de leerlingen afbeeldingen of woorden uit kranten die hen doen denken aan een toestand waarin vooral kinderen nood hebben aan bescherming. Met die knipsels maken ze ook een affiche. Welk beeld hebben de leerlingen van die situaties? Wat maakt het meeste indruk op hen?

“?”

Enkele belangrijke woorden worden hier uitgelegd.

Ons recht

Help de leerlingen de woorden in het vet te vervullen: “Elk kind heeft het recht om te worden **beschermd** tegen alle vormen van gevaar!”

Volwassenen hebben de verantwoordelijkheid om kinderen te beschermen tegen iedereen die hen iets zou kunnen aandoen.

Aanvullende activiteit

Stop !

Individueel, per twee of samen met de hele klas schrijven de leerlingen een vrije tekst over een beschermingsgerelateerd thema van hun keuze, een thema dat ze een “Stop !” willen toeroepen (oorlog, kindsoldaten, geweld, discriminatie...). Je kan hiervoor gebruik maken van de afbeeldingen of woorden die ze net hebben uitgeknipt. Daarna kunnen de leerlingen een tekening maken bij hun tekst.

Lesfiche 5

Recht op participatie: Fabio

Praktische informatie

Leerdoelen :

- De leerlingen leren dat iedereen het recht heeft om te participeren.
- De leerlingen begrijpen wat participatie wil zeggen en reflecteren over wat dat impliceert.
- De leerlingen denken na over de manier waarop zij participeren.

Tijdsduur : 2 x 30 à 40 minuten

Materiaal en voorbereiding :

- Foto's om te observeren (zie bijlage 6 p. 34-35)

Achtergrondinformatie bij het thema

In bepaalde landen, waar de kinderrechten minder gerespecteerd worden, richten Plan en andere organisaties clubs op voor kinderen en jongeren. In deze clubs komen ze meer te weten over communicatie en leren ze hun rechten kennen. Vervolgens informeren deze jongeren andere jongeren over hun rechten. Dit doen ze via verschillende kanalen: de radio, het nieuws, een video, toneel ...

Het gaat om een participatieve aanpak van peer education (educatie door jongeren zelf) waar Plan al vaak beroep op heeft gedaan. De verspreiding van de boodschap naar jongeren toe wordt veel effectiever, omdat het andere jongeren zijn die zich tot hen richten. De thema's zijn erg divers en worden aangepast aan het publiek en de gemeenschap. Dit kan gaan rond geweld, hygiëne, HIV/AIDS, gezondheidszorg, onderwijs, de rechten in het algemeen...

Het belangrijkste is dat het de kinderen en jongeren zelf zijn die aan sensibilisering doen.

Verloop van de activiteit

Eerste indrukken

Hang de foto op of geef elke groepje leerlingen een kopie (bijlage 6). Vraag de leerlingen aan wat dit hen doet denken.

De brief en bespreking

Lees samen met de kinderen de brief van Fabio. Bespreek in groep: hoe hebben de leerlingen het verhaal begrepen? Wie is verantwoordelijk voor de radio die je op de markt hoort? Wie luistert ernaar?

Stimuleer de kinderen de link te maken met hun leefwereld. Zijn zij zelf lid van een club of groep buiten schooltijd? Ze beoefenen waarschijnlijk een sport of een andere activiteit die ze graag doen. Wat vinden ze leuk? Wat leren ze daar?

Aan jullie !

Introduceer het project aan de kinderen : in groep gaan ze een club oprichten en praten over een thema gelinkt aan de kinderrechten. Maar eerst moeten ze enkele zaken weten zoals enkele voorbeelden van clubs, hoe ze kunnen participeren, de thema's en wat deze inhouden...

Ontdek de clubs !

Laat de leerlingen zoeken welke clubs bij de 4 foto's horen. Antwoord: de videoclub, het theater, de radio en de krant.

Raad!

Over welke rechten mogen deze clubs vandaag praten?
Antwoord: ieder kind heeft het recht om zijn eigen mening te geven. Het recht op **vrije meningsuiting** is één van de eerste rechten waar men rond werkt in de clubs. Leg uit dat het in bepaalde landen niet de gewoonte is dat kinderen hun mening geven.

Hoe participeren in de klas ?

Geef de leerlingen de opdracht om individueel de zinnen in het prentenboek te lezen en de gezichtjes in rood of groen te kleuren afhankelijk of ze dat een goede of een slechte manier vinden om te participeren in de klas. Zij moeten zelf een laatste voorstel bedenken. Overloop daarna alles in groep: vraag bijvoorbeeld aan de leerlingen om hun hand op te steken wanneer ze het gezichtje in het rood of in het groen hebben gekleurd. De argumentatie die de leerlingen geven is hier heel belangrijk. Participatie is een essentieel recht. Maar dit betekent ook dat je rekening moet houden met anderen, in de manier waarop je naar elkaar luistert of het woord neemt...

Geweld

Laat elke leerling opschrijven wat “geweld” voor hem/haar betekent. Help de kinderen het woord te omschrijven. Wat betekent dit volgens hen? Geweld kan zowel fysiek als verbaal zijn. In het verhaal wordt gesproken over intrafamiliaal geweld. Vooral meisjes zijn het slachtoffer van deze vorm van geweld. .

“?”

Enkele belangrijke woorden worden hier uitgelegd.

Ons recht

Help de leerlingen het woord in het vet te vervolledigen : “Elk kind heeft het recht om te kunnen **deelnemen** !”

Alle kinderen hebben het recht om te participeren, in hun dagelijkse activiteiten. Ze hebben steeds het recht om hun mening te zeggen (rekening houdend met anderen natuurlijk) en om gehoord te worden. Hier en elders vormt dit recht een voorbereiding voor de kinderen om later een actieve rol te spelen in de maatschappij.

En nu jij !

De leerlingen zijn in staat hun eigen definitie te geven aan het woord “recht”.

Denk met de hele klas na over een project dat jullie kunnen realiseren: hoe kunnen de leerlingen andere klassen informeren over het belang van kinderrechten? Welk project gelinkt aan de kinderrechten willen de leerlingen op poten zetten? Enkele ideeën: een affiche in de gang, een tekening op elke deur van de school, een klein woordje over de kinderrechten zeggen in elke les, of een ideeënbus...Vul als afsluiter het ontbrekende woord in: “Hier en elders hebben alle kinderen dezelfde rechten”.

20 november

Dat is de verjaardag van het goedkeuren van het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind. Weten de leerlingen wat dit betekent? Brainstorm samen over wat jullie kunnen organiseren om de kinderrechten te vieren op school.

Spel: onthoud de verschillende rechten

Dit spel is gebaseerd op: “Ik ga op reis en ik neem mee...”, waarbij iedereen om beurt moet herhalen wat voorgaande leerlingen gezegd hebben voordat ze zelf een nieuw element toevoegen. Om de leerlingen te helpen kan je vooraf brainstormen over de kinderrechten en woorden of symbolen op bord tekenen.

Variant

De kinderen zitten in een cirkel. Elk kind zegt om beurt een recht. Ze mogen de rechten die al gezegd zijn niet meer gebruiken. Bedoeling is om samen zoveel mogelijk rechten op te noemen.

6/ Zie hiervoor de campagne van Plan UK (Parce que je suis une fille. La situation des filles dans le monde, 2007). Te downloaden op www.planbelgie.be

Aan jullie !

Denk met de hele klas na over een project dat jullie kunnen realiseren: hoe kunnen de leerlingen andere klassen informeren over het belang van kinderrechten? Welk project gelinkt aan de kinderrechten willen de leerlingen op poten zetten? Enkele ideeën: een affiche in de gang, een tekening op elke deur van de school, een klein woordje over de kinderrechten zeggen in elke les, of een ideeënbus... Vul als afsluiter het ontbrekende woord in: "Hier en elders hebben alle kinderen **dezelfde** rechten".

Andere spelletjes :

Menselijke domino

Een leerling noemt twee elementen op: "Links van mij... Rechts van mij...". Je kan hen vragen een recht op te noemen, hun mening over een recht te geven, te vertellen wat ze leuk vinden aan een bepaald recht... Gaat een leerling akkoord met wat er links van hem gezegd wordt, dan steekt hij zijn linkerhand uit en gaat zelf verder met "Links van mij" en zo verder. Ga op dezelfde manier tewerk voor de rechterkant.

Kinderrechtenmime

Een leerling trekt een kinderrechtenkaart. Hij beeldt dat recht uit en de anderen moeten de overeenstemmende kaart zoeken tussen de kaarten die op een tafel uitgespreid liggen en dat recht noemen (je kan de kaarten downloaden op de site kinderrechtenschool.be).

Chinees portret

De leerlingen maken een Chinees portret van zichzelf (of van een andere leerling. "Als ik een dier, ding, land, gevoel, kleur, plant... was, was ik...")

Wanneer ze uitleggen waarom ze dit of dat kiezen, komen bepaalde elementen in hun persoonlijkheid en identiteit naar voren. Dankzij dit spel leren ze zichzelf, maar ook de anderen beter kennen.

Evaluatie

Dankzij deze illustratie kunnen de leerlingen de aangehaalde rechten memoriseren en in het kader schrijven wat het belangrijkste is dat zij geleerd hebben. Je kan eveneens een mondelinge evaluatie doen met de hele klas.

Bijlage 1

Het Kinderrechtenverdrag

Art. 1.	Als je nog geen 18 jaar bent, ben je een kind.
Art. 2.	Alle kinderen ter wereld hebben dezelfde rechten.
Art. 3.	Je hebt het recht op welzijn.
Art. 4.	Je hebt het recht je rechten uit te oefenen.
Art. 5.	Je hebt het recht om geholpen te worden bij het leren.
Art. 6.	Je hebt het recht op het leven.
Art. 7.	Je hebt recht op een naam en een nationaliteit.
Art. 8.	Je hebt het recht om je identiteit te behouden.
Art. 9.	Je hebt het recht om bij je ouders te leven.
Art. 10.	Je hebt het recht om je met je familie te herenigen.
Art. 11.	Niemand mag je onrechtmatig naar het buitenland meenemen.
Art. 12.	Je hebt het recht gehoord te worden.
Art. 13.	Je hebt recht op vrije meningsuiting.
Art. 14.	Je hebt recht om te denken wat je wilt en een eigen religie te kiezen.
Art. 15.	Je hebt het recht om samen te komen met andere kinderen.
Art. 16.	Je hebt recht op privacy.
Art. 17.	Je hebt recht op informatie om je te kunnen ontwikkelen.
Art. 18.	Je ouders zijn verantwoordelijk voor je.
Art. 19.	Je hebt het recht beschermd te zijn tegen alle vormen van misbruik.
Art. 20.	Je hebt het recht op bescherming als je geen familie meer hebt.
Art. 21.	Je kan geadopteerd worden als aan de juiste regels werd voldaan.
Art. 22.	Je hebt recht op bescherming als je vluchteling bent.
Art. 23.	Je hebt recht op aangepaste zorg als je een handicap hebt.
Art. 24.	Je hebt recht op gezondheidszorg.
Art. 25.	Indien je geplaatst bent, heb je recht op controle van de instelling.
Art. 26.	Je hebt recht op bescherming tegen armoede.
Art. 27.	Je hebt het recht je te ontwikkelen in goede omstandigheden.
Art. 28.	Je hebt recht op onderwijs.
Art. 29.	De school moet je stimuleren om op een goede manier te ontwikkelen.
Art. 30.	Je hebt recht op bescherming als je deel bent van een minderheid.
Art. 31.	Je hebt het recht om te spelen, op vrije tijd en rust.
Art. 32.	Je hebt recht op bescherming tegen kinderarbeid.
Art. 33.	Je hebt het recht om beschermd te worden tegen drugs.
Art. 34.	Je hebt recht op bescherming tegen seksuele uitbuiting of misbruik.
Art. 35.	Niemand mag je ontvoeren, verkopen of gebruiken voor geld.
Art. 36.	Je hebt recht op bescherming tegen elke vorm van uitbuiting.
Art. 37.	Niemand mag je folteren, levenslang opsluiten of doden.
Art. 38.	Je hebt het recht op bescherming tegen oorlog.
Art. 39.	Je hebt recht op hulp indien je slachtoffer bent geweest.
Art. 40.	Je hebt het recht gestraft te worden als een kind.
Art. 41.	Je hebt het recht te worden beschermd door de wetten van je land.

Bijlage 2

Brieven

Hallo!

Dit is Obi. Ze woonde 6 jaar in Benin en ze is daar ook geboren. Ze woont nu twee jaar in België met haar gezin. Haar ouders hebben haar geboorte vier jaar geleden in Benin geregistreerd. Het ganse gezin heeft identiteitspapieren gekregen en zo konden ze naar hier komen.

Obi spreekt drie talen! Ze spreekt Nederlands en Frans, maar ook Bariba (of Batonu), een taal die ze in Benin spreken.

Dankzij haar en haar familie komen we heel wat te weten over Afrika en de gewoontes van Afrikanen. Dat vinden we keileuk!

Lou en Lena

Beste vrienden van Lou en Lena,

Goed nieuws!

Mijn broertje Nour is niet meer ziek! Hij werd door een mug gebeten. Hij at niet meer. Maar nu is dat voorbij. De hele familie is erg blij en Nour kan eindelijk weer lachen.

Gisteren is de verpleegster gekomen. Ze legde ons uit hoe we ons tegen de muggen kunnen beschermen en ze gaf ons een muskietennet.

Sema, uit Burkina Faso

Hoihoi,

Heeft Lena je verteld wie ik ben? Ik heet Sira en ik ben 7 jaar. Ik woon in Cambodja, waar ik met de hele familie in een huis samenwoon.

Ik zorg elke dag voor mijn kleine zusjes en ik help in het huishouden. Mijn twee grote broers gaan naar school. Dat zou ik ook graag willen. Maar ik kan niet naar school, mijn papa zegt dat dat te duur is.

Gelukkig komt er binnenkort een nieuwe, gratis school bij ons in de buurt! Ik ga leren lezen, schrijven, rekenen... Ik vind school nu al super!

En jij, vind jij het leuk om naar school te gaan? Wat doe je als je niet op school zit?

Sira

Hallo,
Ik ben Mai. Ik kom uit een klein dorpje in Vietnam. Wij horen bij een etnische minderheid. Mijn ouders vinden school belangrijk en daarom hebben ze me ingeschreven.
Eerst was ik bang om naar school te gaan. In mijn dorp spreken we een andere taal en ik begreep niet altijd alles wat de leerkracht zei. De andere leerlingen lachten me uit. Maar nu niet meer! De leerkracht heeft me flink geholpen en nu ben ik zelfs een heel goede leerling.

Mai

Hola!
Ik ben Fabio! Ik ben acht jaar en ik woon in El Salvador. Weet je wat mijn grote droom is? Meehelpen in de radioclub van mijn dorp, net als mijn grote broer Alex. Op de markt kunnen we naar hun radioprogramma's luisteren. De jongeren van de club spelen muziek en praten over belangrijke dingen, zoals geweld in het gezin. Iedereen luistert naar hen als ze praten: volwassenen, jongeren en kinderen! Ik ben erg trots op hem. Die club is belangrijk voor de jongeren. Ze kunnen hun mening zeggen en aan iedereen uitleggen welke rechten kinderen hebben. Ik kan niet wachten om bij de club te gaan!
En jij, wat wil jij later doen?

Fabio

Bijlage 3

“Een nieuwe kind”

Ons personage
Wie is zij/hij?

.....

.....

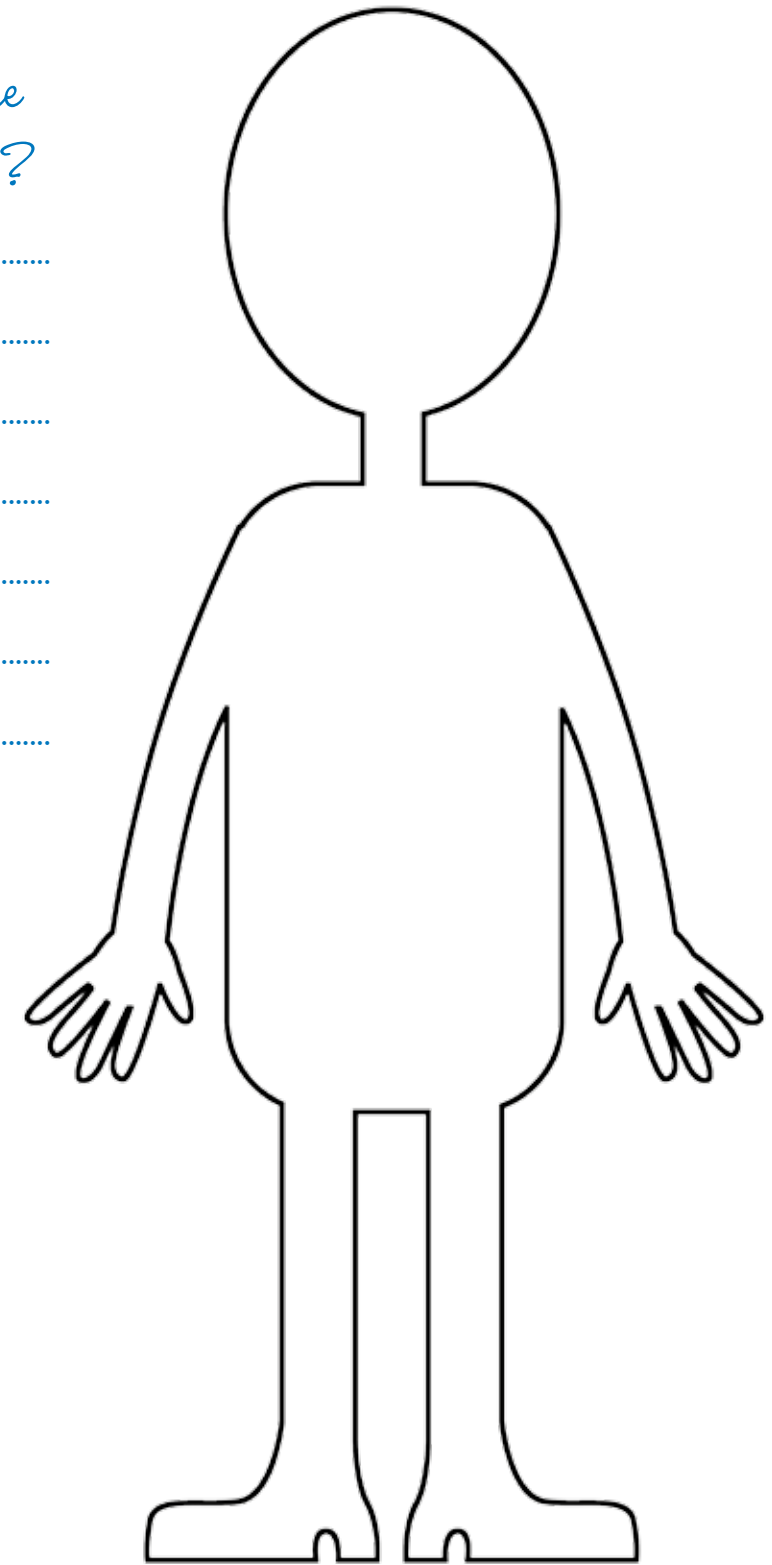
.....

.....

.....

.....

.....

Bijlage 4

Recht op gezondheidszorg

Illustraties voor de activiteit "S.O.S. zieke kinderen"

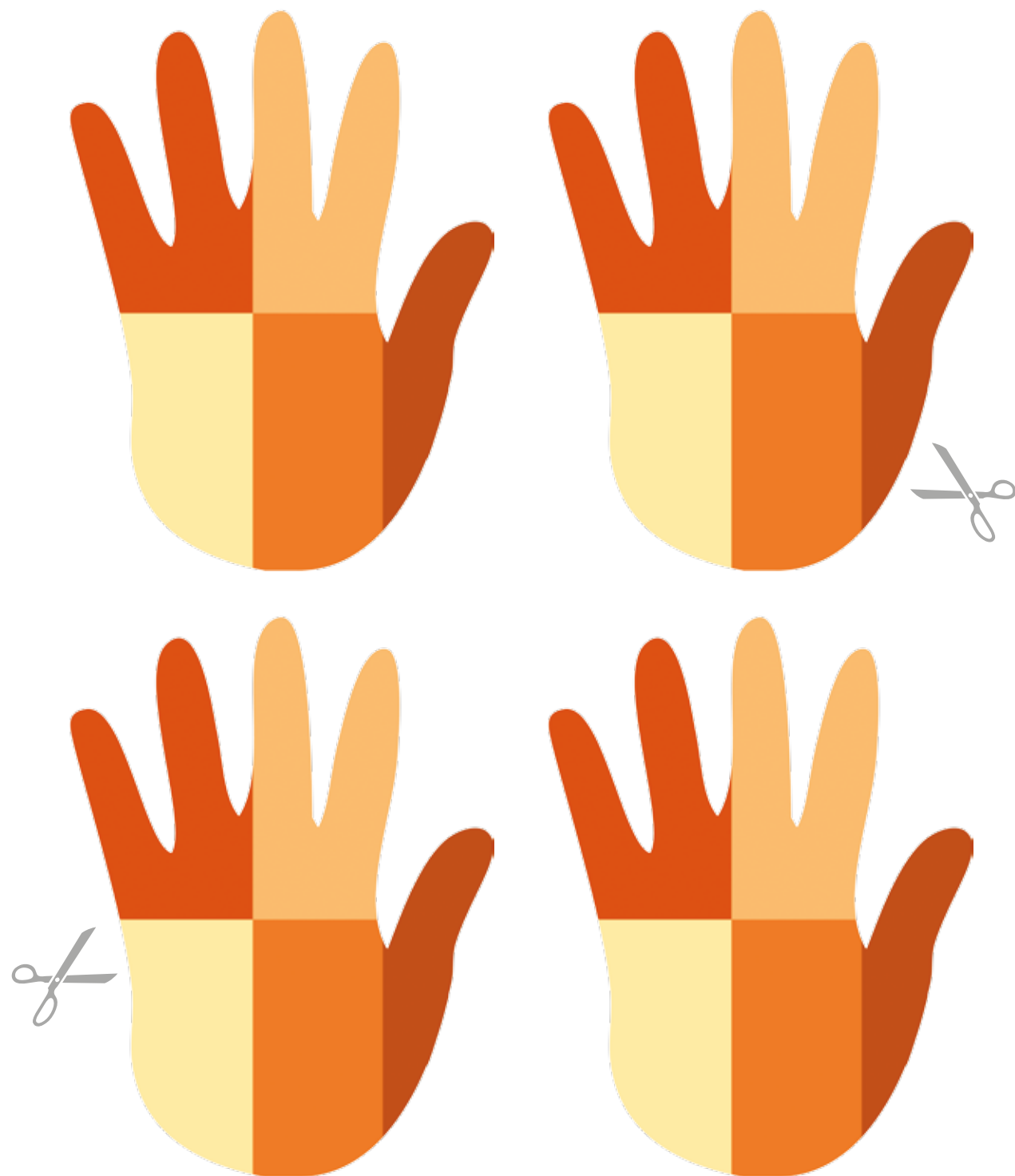

Bijlage 5

Materiaal voor het spel

“Een hand om te beschermen”

Handen te knippen (stukjes te verzamelen bij elk correct antwoord)

kaartjes Vragen en Uitdagingen om uit te knippen

Kinderen van minderheden zijn kwetsbaarder dan andere. Ken je nog andere groepen van kinderen die ook erg kwetsbaar zijn?	Uitbeelden: Raad het recht dat de mime-speler uitbeeldt (Art. 32 Het recht om tegen kinderarbeid beschermd te worden)	Wat zie je op de prent 3: het recht op bescherming voor ... ?
Wat zie je op de foto: Wat doen deze kinderen? Waarom?	Uitbeelden: Raad het recht dat de mime-speler uitbeeldt (Art. 38 Het recht op bescherming tegen oorlog)	“Sofia is dertien. Ze werkt elke dag bij een familie waar ze op de baby past en het eten klaarmaakt. ‘s Avonds gaat ze naar school, maar ze is vaak erg moe. Het valt niet mee om goed op te letten.” Verzin het vervolg van het verhaal (met een happy end)
Welk(e) proble(e)m(en) heeft een kind uit een minderheid wanneer het buiten zijn eigen dorp naar school gaat?	Noem een andere groep kinderen in een bijzondere situatie die recht hebben op bescherming (anders dan kinderen uit een etnische minderheid)	“Sofia is dertien. Ze werkt elke dag bij een familie waar ze op de baby past en het eten klaarmaakt. ‘s Avonds gaat ze naar school, maar ze is vaak erg moe. Het valt niet mee om goed op te letten” Verzin het vervolg van het verhaal (zonder happy end)
“Jamal woont in een land waar er oorlog is. Hij wil samen met zijn familie vertrekken en zijn droom waarmaken.” Verzin het vervolg van het verhaal (happy end)	Pictionary: teken en raad het recht om naar school te gaan	Raad om welk recht het gaat: “Ik ben geen recht op bescherming, maar ik ben erg belangrijk. Zonder mij zouden jullie je rechten niet kennen. Ik besta in schriftelijke of mondelinge vorm. Ik ben het recht op ...” (informatie) Tip: je vindt me in kranten, boeken, op televisie...

“Jamal woont in een land waar er oorlog is. Hij wil samen met zijn familie vertrekken en zijn droom waarmaken.”
Verzin het vervolg van het verhaal (zonder happy end)

Pictionary: teken en raad het recht op bescherming voor kinderen die hun land moesten ontvluchten

Bedenk een slogan voor de bescherming tegen mishandeling.

Kinderen uit minderheden zijn kwetsbaarder dan andere. Ken je nog een andere groep van kinderen die ook erg kwetsbaar zijn?

Kinderen hebben het recht om tegen armoede beschermd te worden. Bedenk een actie tegen armoede

Uitbeelden: Raad het recht dat de mimespeler uitbeeldt

(Art. 19 Het recht om tegen mishandeling beschermd te worden)

Welke kinderen hebben het recht om beschermd te worden tegen armoede, tegen mishandeling, tegen de openbaarmaking van hun privacy enz.?

(Art. 2 Alle kinderen hebben dezelfde rechten.)

Wat zie je op de prent: naar welk recht verwijst deze foto?

Wat kan een kind doen als het mishandeld wordt (bijvoorbeeld als het thuis geslagen wordt)?

Pictionary: teken en raad het recht op vereniging met andere kinderen

Wat zie je op de prent 2: naar welk recht verwijst deze foto?

Een kind heeft geen familie meer. Waar heeft het dan recht op?

(Art. 20 Het recht op bescherming door de staat voor kinderen die niet in hun eigen gezin kunnen leven)

Afbeeldingen

Recht op vrijheid van denken en religie

Recht op bescherming voor kinderen zonder familie

Bijlage 6

Recht op participatie

Foto's te observeren

*Wij zijn Lou & Lena !
Reis met ons mee
de wereld rond !
Ontmoet onze vrienden...
En ontdek alles over
de rechten van het kind !*

Plan Belgie vzw

Ravensteingalerij 3 B 5
1000 Brussel
T +32 (0)2 504 60 00
F +32 (0)2 504 60 59
info@planbelgie.be
www.planbelgie.be
www.facebook.com/planfans

In samenwerking met Uitgeverij Plantyn
Digitale versie (bordboek) beschikbaar op
www.kinderrechtenschool.be

Plantyn

't leren is mooi
aimer apprendre

Auteurs: Plan België – Mondiale Vorming
Illustraties : Gunter Segers
Foto's : ©Plan, p32-2© Plan / Will Boase,
p32-3© Alf Berg, p32-4© Plan India.
Verantwoordelijke Uitgever : Plan Belgie, Dirk Van Maele
© 2014

Gedrukt op milieuvriendelijke wijze.

Voor en door kinderen.